

Pro učitele - romština

Cíle: seznámení se s původem a vývojem romského jazyka, srovnání s jinými cizími jazyky a češtinou, propojení faktů do souvislostí, podpora spolupráce, pravidla komunikace během diskuse, formulace a prezentace názorů

Časová dotace: 60 minut

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ, SŠ

Pomůcky: hudební ukázka, Romsko-český česko-romský kapesní slovník, odborný text Romština, pracovní list Romaňi čhib

1. Motivace:

Na úvod hodiny pusťte žákům písničku v romštině. Žáci pravděpodobně poznají, o jakou řeč se jedná. Zkuste s žáky popsat, podle čeho jazyk poznali.

- typická hudba (rytmus, nástroje..)
- přízvuk a intonace
- některé častěji používané a v češtině známé, odposlouchané romské výrazy

2. Evokace:

Přineste do hodiny romsko-český / česko-romský slovník a vyzvěte žáky, aby nadiktovali slovo, které by rádi znali v romštině. Je třeba korigovat vhodnost vybraných pojmů a možnost jejich reálné existence v romštině. Často se může jednat o novější pojmy, které v původní verzi nejvíce rozšířené severocentrální (slovenské) romštiny neexistují, tedy jsou přejaté z jiných jazyků.

S žáky pojem vyhledejte ve slovníku a oba napište na tabuli.

S vytvořenou skupinou slov pracujte, nabízejte otevřené a uzavřené otázky:

Např. Jakou můžeme s těchto slov složit větu? Rozuměl by jí Rom hovořící romsky? Je romština podobná češtině? ...

Během diskuse byste měli dojít ke zjištění, že jednoduché skládání slov ve věty nevede ke gramaticky správným výsledkům. Romština je poměrně složitý a bohatý jazyk, která má svá gramatická pravidla, intonaci, přízvuk.

Dále žáci pracují s pracovním listem Romaňi Čhib.

3. Uvědomění:

Práce s odborným textem

Doplňovačka vybraných informací s pomocí odborného textu. Práci zadejte nejlépe do skupin. Žáky rozdělte podle vlastního klíče.

4. Reflexe: Pomocí nově nabytých informací a odborného textu se žáci pokusí přiřadit k příkladové větě správný jazyk.

5. Závěrečná kontrola a diskuse.

Určitě by mělo zaznít, jakým způsobem mohou žáci informace z hodiny využít v běžném životě.

Žáci i učitelé mohou lépe pochopit, proč se lidé z rodin, kde romština má stále své místo a tradici, mohou dopouštět jazykových chyb či specifického užívání slov.

Domácí úkol:

Zadejte žákům domácí práci se zdroji na internetu:

Jak se jmenuje literární soutěž v romském jazyce?

Vyhledejte romské rádio či romský pořad na ČRo, periodikum.

Jak se nazývá obor na VŠ, kde se studuje romština?

Vyhledejte alespoň jednoho romského spisovatele/spisovatelku/romskou knihu.